

Vážený pane premiére,

dovolte nám za platformu Rekonstrukce státu poděkovat za Váš dopis ze dne 7. 5. 2019, kterým reagujete na zasloupanou Výzvu vládě k přijetí 7 pojištěk pro nezávislost justice.

Velmi oceňujeme, že v dopise zmiňujete důležitost zachování nezávislosti justice a odmítáte obavy z toho, že by ji chtěla Vaše vláda narušit. Vítráme také, že je Vaše vláda připravena přispět k nezávislému fungování justice předložením vládní novely zákona o státním zastupitelství a vládní novely zákona o soudech a soudcích. Doufáme, že těmto opatřením bude dána vysoká priorita a jejich schválení Parlamentem ČR proběhne ještě do konce příštího roku. Za velmi důležité považujeme také Vaše ujištění, že se Ministerstvo spravedlnosti bude aktivně zabývat zveřejňováním soudních rozhodnutí ve strojově čitelné podobě.

V současné rozjitřené době se naskýtá příležitost, jak mohou vládní strany spolu s opozicí jednoznačným a rychlým způsobem uklidnit obavy značné části veřejnosti z možného ohrožení nezávislého výkonu spravedlnosti, a to hned několika rychlými kroky, které si dovoluujeme předestřít:

- 1. Vládní strany mohou podpořit úzkou novelu zákona o státním zastupitelství,** která bude řešit zejména podmínky jmenování a odvolávání nejvyššího státního zástupce a dalších vedoucích státních zástupců a zavedení jejich funkčních období, stejně tak i dostatečná přechodná ustanovení, která zajistí stabilitu ve fungování státního zastupitelství. Na potřebě tohoto opatření se shoduje většina odborníků a mezinárodních organizací (nejznáměji Skupina států proti korupci Rady Evropy GRECO). Principy tohoto řešení jsou známy a objevily se v mnoha dosavadních vládních či poslaneckých návrzích v obdobném znění. Z těchto důvodů si myslíme, že není potřeba dále čekat. Jsme přesvědčeni, že k značnému rozptýlení obav veřejnosti může tato úzká novela založená na konsensu parlamentních politických stran významně pomoci. Po schválení této parlamentní garance pak může vláda bez zbytečného odkladu předložit vládní návrh, který by zakotvil další opatření na posílení nezávislosti státních zástupců (výběrová řízení, zákaz tzv. negativních pokynů, atd.).
- 2. Vláda může usnesením uložit ministryni spravedlnosti, aby zajistila naplňování principů při výběru soudních funkcionářů** v gesci ministerstva obsažených v aktuálním návrhu novely zákona o soudech a soudcích, a to do doby, než tato novela bude účinná (zejména musí výběr proběhnout v rámci transparentních výběrových řízení a na základě předem stanovených pravidel a s přihlédnutím k objektivním kritériím).
- 3. Vláda může usnesením uložit ministryni spravedlnosti, aby zajistila, že v roce 2020 začnou být skutečně zveřejňována pravomocná rozhodnutí soudů vrchních, krajských a okresních v elektronické formě.** Zatím však Ministerstvo spravedlnosti plánuje zveřejnění rozsudků pouze v jedné soudní agendě (pravomocná meritorní rozhodnutí civilních krajských soudů v řízeních prvního stupně) do konce příštího roku. Domníváme se, že je to velmi málo a že není důvod dále odkládat komplexní zveřejňování soudních rozhodnutí. Rozhodně nedoporučujeme spojovat zveřejňování rozsudků se zaváděním elektronického spisu, jak jsme slyšeli úvahy od úředníků Ministerstva spravedlnosti. V Německu trvalo zavést do soudnictví elektronický spis celých patnáct let. Je tedy jasné, že je lépe na nic nečekat a konat.

4. Vláda může usnesením zajistit zřízení expertní pracovní skupiny při Ministerstvu spravedlnosti pro otázky nezávislosti justice, která bude mít v agendě zejména výše uvedené body a projedná příslušné vládní legislativní návrhy. Do pracovní skupiny by měli být přizváni zástupci všech poslaneckých klubů, akademické sféry, soudců a státního zastupitelství a protikorupčních organizací. Tato struktura může významně posílit důvěru relevantních subjektů v dlouhodobém úsilí v posilování odbornosti a nezávislosti justice.

V této souvislosti je vhodné upozornit na skutečnost, že na půdě Poslanecké sněmovny již byl svolán expertní kulatý stůl, který má proběhnout dne 23. 5. Akce se má zúčastnit také ministryně spravedlnosti, paní Marie Benešová. Není nic jednoduššího, než navázat na tuto akci a následně svolat pracovní skupinu k navrhovaným změnám v justici a co nejrychleji převést 7 pojmů do reality.

Domníváme se, že výše uvedené kroky mohou významně posílit důvěru občanů v řádný výkon spravedlnosti v této zemi a v ochotu politické reprezentace se garancemi nezávislosti justice přednostně zabývat.

Předem velmi děkujeme za zvážení.

S pozdravem a přáním hezkého dne,

Lukáš Kraus

za garanty platformy Rekonstrukce státu:

Pavel Franc, Frank Bold

Marek Zelenka, Oživení

Oldřich Kužílek, Otevřená společnost

Jiří Skuhrovec, EconLab

Michal Bláha, Hlídač státu